

Κριτική στις Θέσεις του 5ου συνεδρίου του Συνασπισμού

Ο Συνασπισμός από την γέννηση του το 1992 δέσμιος της ανυπαρξίας σταθερού ερείσματος στην εργατική τάξη και της αναζήτησης ποιου ακριβώς χώρου θα εκπροσωπώσει παρέμενε σε μια κατά κύριο λόγο στασιμότητα ως το 2000 (3ο συνέδριο). Η εμφάνιση του “αντιπαγκοσμιοποιητικού” κινήματος (Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ ΠΚΦ 2001, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ 2002) έδωσε το κατάλληλο έδαφος στον ΣΥΝ να αυτοπαρουσιαστεί ως ο εκφραστής της κυρίαρχης ενσωματώσιμης τάσης του. Παρουσιάζοντας τον εαυτό ως τον ελληνικό εκπρόσωπο όχι μόνο του ΠΚΦ αλλά ακόμα και ολόκληρου (!) του παγκόσμιου αντιπολεμικού και “αντιπαγκοσμιοποιητικού” κινήματος κατάφερε να απαγκιστρώσει το κόμμα από το τέλμα του “προοδευτικού εκσυγχρονισμού” των πρώτων τριών συνεδρίων. Η ίδια η κρίση του εκσυγχρονιστικού οράματος από το ΠΑΣΟΚ άφησε με άδεια χέρια τον ΣΥΝ που δεν ξέφυγε από τον ετεροκαθορισμό με αριστερή δοσολογία ως προς αυτόν.

Επιπρόσθετα η στάση του που διαχωριζόταν από διασπαστικές λογικές κατάφερε να είναι σε θέση να σφετερίζεται και αγώνες (ακόμα και αν δεν πρωτοστάτησε σε αυτούς) από καλύτερη θέση ,με χαρακτηριστικότερη περίπτωση του εκπαιδευτικού κινήματος το οποίο προέκυψε σε αντιπαράθεση με τη γραμμή του ΚΚΕ αλλά και με αυτή του ΣΥΝ.

Προς αναζήτηση ή νεκρανάσταση ενός “σοσιαλιστικού” χώρου;

Η ανακυκλούμενη “εναλλακτική προοδευτική λύση Αριστεράς” στις θέσεις και τις ομιλίες των συνέδρων του ΣΥΝ συνοδεύεται με την έκκληση συνεργασίας από έναν προσδιοριζόμενο σοσιαλιστικό χώρο.

Οφείλουμε να επισημάνουμε ότι ο προσδιορισμός “σοσιαλδημοκρατία” δεν είναι δυνατόν να προσπαθεί να περιγράψει και να ορίσει καταστάσεις και χώρους με παρελθοντικούς όρους. Και αυτό γιατί η σοσιαλδημοκρατία και οι παραφυάδες της αδυνατούν να εξυπηρετήσουν ακόμη και τον πάλαι ποτέ τους ρεφορμιστικό ρόλο.

Η σοσιαλδημοκρατία κατάφερε να εκπροσωπεί με μαζικό τρόπο τον μεσοπόλεμο στην Δυτική Ευρώπη κομμάτια της παραδοσιακής βιομηχανικής εργατικής τάξης. Η επανεμφάνιση της την μεταπολεμική χρυσή εποχή ενισχύθηκε ακριβώς λόγω της διευρυμένης ανάπτυξης της παραγωγής με τους όρους που δημιούργησε η κολοσσιαία καταστροφή παραγωγικών δυνάμεων κατά τον Β'ΠΠ. Ο πρώτος κύκλος της άνθισης κλείνει με την εγκαθίδρυση της ΕΟΚ το 1958 και το συνέδριο του γερμανικού SPD το 1959 (που αποτελεί ιστορικά το τροχιοδεικτικό κόμμα διεθνώς της σοσιαλδημοκρατίας) που προσαρμόζεται σε αυτήν. Η ταφόπλακα μπαίνει πλέον (ανεξαρτήτως της ειδικής χρονικής στιγμής που εκφράζεται σε κάθε μια χώρα) στα μέσα της δεκαετίας του '70. με τον τερματισμό της χρυσής μεταπολεμικής ανάπτυξης της κενυσιανής διαχείρισης. Από εκεί πέρα δεν είναι δυνατόν η σοσιαλδημοκρατία να παίξει τον ρόλο που έπαιξε , δηλαδή της προβολής αιτημάτων μιας σειράς ποσοτικών μεταρρυθμίσεων που θα έφερναν υποτίθεται και τον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό. Η σοσιαλδημοκρατία από εκεί και πέρα προσαρμόζεται σε έναν εξανθρωπισμό του καπιταλισμού διότι δεν υπάρχουν οι όροι ούτε καν μιας μεταρρυθμιστικής λογικής και ενός κράτους πρόνοιας.

Συν τοις άλλοις δεν ανακαλύφτηκε η Αμερική ως προς την σοσιαλδημοκρατία και όλες τις παραφυάδες τις το 2008 μ.Χ. όπως θέλει να μας κάνει να πιστέψουμε ο Συνασπισμός.

Η διεθνής κρίση στρατηγικής που την διέπει περνάει ιστορικά από διαδοχικές φάσεις πολύ πιο πριν από ότι θεωρεί ο ΣΥΝ. Εκδηλώνεται πρώτα και καλύτερα ήδη από το 1914 και την πασιφιστική της κατρακύλα, την οποία αναπαράγει και ο σημερινός ΣΥΝ. Συνεχίζει μετέπειτα το 1959 με την προσαρμογή της στην νεοσύστατη ΕΟΚ. Για να καταλήξει στα μέσα

της δεκαετίας του '70 όπου παύουν οι όροι για την μεταπολεμική άνθηση της.

Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν στην περαιτέρω αποσαφήνιση και αποκρυστάλλωση ενός νέου κινήματος , αυτού του κομμουνιστικού-μπολσεβίκικου , του οποίου ζητούμενο είναι η ανασύνταξη του.

Ως εκ τούτου είναι τουλάχιστον ιστορικά αναντίστοιχο είτε να αναφέρεσαι με δόση νοσταλγίας σε κάτι που ούτε υπήρξε ποτέ ως μια ιδεατή κατάσταση ούτε πλέον σήμερα μπορεί να υπάρξει...

Ειδικότερα για το ΠΑΣΟΚ, η ίδρυση και εμφάνιση του στην Ελλάδα το 1974 συντελείται την στιγμή που εξέλειπαν οι όροι συγκρότησης του σοσιαλδημοκρατικού κινήματος και άρχιζε η παγκόσμια φθίνουσα πορεία του. Αυτή η περίοδος της παρακμής της παραδοσιακής σοσιαλδημοκρατίας διεθνώς καθόρισε και την ίδια την φύση, απεύθυνση και διάρκεια ζωής των πολιτικών χαρακτηριστικών που εκφράστηκαν στην ιδρυτική ταυτότητα του ΠΑΣΟΚ.

Θα ωθηθεί από την γενικότερη ριζοσπαστικοποίηση της κατάρρευσης της χούντας αφού η Ελλάδα για πρώτη φορά στην ιστορία της αρχίζει να βγαίνει από “έκτακτα” καθεστώτα. Με δεδομένη την πάγια θέση για σεβασμό στον αστικό κοινοβουλευτισμό το ΠΑΣΟΚ αναγκάζεται να στραφεί και σε άλλα στρώματα για την πολυπόθητη εκλογική κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

Υιοθετώντας μαρξίζοντα σχήματα εξαρτησιολογίας το ΠΑΣΟΚ επιδίωκε να εκφράσει το παράγωγο αυτής της τρισκατάρατης εξάρτησης. Τις “μη-προνομιούχες τάξεις και στρώματα” σε μια “εθνική-λαϊκή ενότητα”. Απόρροια αυτού και μετά από μια χρόνια διακυβέρνηση της χώρας το σημερινό συνδικαλιστικό υπόβαθρο του ΠΑΣΟΚ είναι σε στρώματα της εργατικής αριστοκρατίας και του δημοσιο-υπαλληλικού τομέα.

Υπό αυτές τις συνθήκες και την σοσιαλδημοκρατία διεθνώς να πνέει τα λοίσθια το ΠΑΣΟΚ δεν άργησε και ιδιαίτερα να εγκαταλείψει την εξ αριστερών βερμπαλιστική κριτική στα λοιπά Σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της Δ. Ευρώπης : το 1980 αποφασίζεται η ένταξη του στην ομάδα του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου της Σοσιαλιστικής Διεθνούς. Εν καιρώ προχωρεί ακόμη και στην απάλειψη μιας “κοινωνίας των τάξεων” όπως και αν εκφραζόταν στο μαρξίζον συναπάντημα της “εθνικής λαϊκής ενότητας” προς χάρη μιας “κοινωνίας των πολιτών”. Αντίστοιχα εφήμερη θα είναι και η όποια ριζοσπαστική ρητορεία, με την δεύτερη διακυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ (1985) να ανοίγει πανιά ώστε να συναντήσει τους τρίτους δρόμους του Γκίντενς και του αστικού “εκσυγχρονισμού” του Σημίτη.

Η κολοβή σοσιαλδημοκρατία του ΠΑΣΟΚ ήταν αναπόφευκτη να κλείσει το κύκλο της πιο σύντομα και πιο άγαρμπα. Οι όποιες παρελθοντικές αυταπάτες για την σοσιαλδημοκρατία πήγαζαν από την κρίση του ίδιου του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος είτε στην γραφειοκρατική είτε στην ευρωκομμουνιστική του εκδοχή.

Χιλίες και μια κεντροαριστερές προοπτικές...

Λάμπει δια της απουσίας της η οποιαδήποτε αναφορά στις προσυνοριακές θέσεις της ΚΠΕ στα τεκταινόμενα της Ιταλικής κεντροαριστερής συνεργασίας, με πρωτοστάτη το αδερφό κόμμα στο Κόμμα της Ευρωπαϊκής Αριστεράς(ΚΕΑ) του ΣΥΝ , της “Κομμουνιστικής Επανάδρασης”. Αντιθέτως οι Θέσεις εκθειάζουν ως θετικότερες εξελίξεις ως προς το ΚΕΑ, τα Κοινωνικά Φόρα και τις κεντροαριστερές κυβερνήσεις της Λατινικής Αμερικής. Την κατάσταση έρχεται να ισορροπήσει η μετασυνοριακή ειδική απόφαση της ΚΠΕ στην κατεύθυνση του χλιαρού προβληματισμού των Θέσεων της νεολαίας για τέτοιου είδους κυβερνήσεις.

Η ΚΠΕ του ΣΥΝ ομολογουμένως έχει δίκιο ότι το συνέδριο τους λαμβάνει χώρα σε μια

ενδιαφέρουσα περίοδο.

Ενδιαφέρουσα όμως από την άποψη ότι ήδη συντελέστηκε η καταρρεύσει της Ιταλικής κεντροαριστερής κυβέρνησης, (αφού το μόνο που κατάφερε να προσφέρει είναι κι άλλους στρατιώτες στο Αφγανιστάν και να τους παραλάβει σε φέρετρα) και προ πολλού η κυβέρνηση Λούλα έχει εξαντλήσει τις όποιες αυταπάτες. Εν ολίγοις οι κυβερνητικές εκδοχές διαχείρισης του καπιταλισμού, πέρα ότι δεν αποτέλεσαν διέξοδο για την εργατική τάξη εν τέλει δεν αποτέλεσαν ούτε καν μακρόπνοη λύση για την αστική.

Κάθε άλλο παρά αποδεικνύουν οι ενστάσεις είτε του “Αριστερού Ρεύματος” είτε του εναλλακτικού κειμένου της “Πρωτοβουλίας για την Αριστερή Ανασύνθεση” ότι το σενάριο μιας κεντροαριστερής κυβέρνησης ή συνεργασίας έκλεισε οριστικά για τον ΣΥΝ ή γενικώς σε διεθνές επίπεδο. Αντιθέτως βάσει και της μετασυνεδριακής “ειδικής απόφασης της ΚΠΕ” ο ΣΥΝ αφήνει ξεκάθαρο και προσανατολίζεται σε μια αναδιάρθρωση στο χώρο του ΠΑΣΟΚ όπερ μεθερμηνευόμενον προσδοκά μια απόσπασση κομματιού του ΠΑΣΟΚ άνευ Γ. Παπανδρέου. Καθότι ο ΣΥΝ γλυκάθηκε με τις τελευταίες δημοσκοπήσεις που τον δείχνουν να ξεπερνάει κατά πολύ το 5,8% της Ιταλικής Κομμουνιστικής Επανάστασης ως εκ τούτου είναι αρκετά έξυπνοι για να κατανοήσουν ότι μπορούν να διαπραγματευτούν πολύ περισσότερα από αυτά που έκανε το αδελφό τους κόμμα στην Ιταλία, δεδομένης και της κατάστασης στο ΠΑΣΟΚ.

Τέλος να υπενθυμίσουμε ότι η έκφανση μιας κεντροαριστερής συνεργασίας έλαβε σάρκα και οστά όχι μόνο από δυνάμεις εντός του ΚΕΑ, αλλά και από την Ευρωπαϊκή Αντικαπιταλιστική Αριστερά LCR(Επαναστατική Κομμουνιστική Λίγκα-αδερφό κόμμα της ΟΚΔΕ-Σπάρτακος) αλλά ακόμη... ακόμη και από δυνάμεις εκτός του Ε.Κοινωνικού Φόρουμ, LO (Εργατική Πάλη) με την ψήφιση τους στον 2ο Γαλλικό προεδρικό γύρο της Σεγκολέν των Σοσιαλδημοκρατών.

Το “κοινωνικό κράτος” των ισότιμων πολιτών

Χάος επικρατεί ως προς την απεύθυνση του ΣΥΝ ως προς το ποιο θα είναι το πολιτικό υποκείμενο του μετασχηματισμού προς τον “σοσιαλισμό με δημοκρατία και ελευθερία”. Ανάλυση που δεν προκύπτει στο κενό καθώς ο ΣΥΝ εκφράζει κομμάτια της διανοήσης, νέων μισθωτών στρωμάτων και της νεολαίας με υπολειπόμενη απεύθυνση στην εργατική τάξη. Από τις σελίδες του παρελαύνει ως πολιτικό υποκείμενο των θέσεων της ΚΠΕ (των “Ανανεωτική Πτέρυγα” – “Αριστερή Ενότητα”) ένα ιδιαίτερο μείγμα : η νεολαία, οι γυναίκες, η γενιά των 500 ευρώ, η εργατική τάξη, τα λαϊκά στρώματα, ο κόσμος των κινημάτων, οι προοδευτικοί πολίτες , οι μετανάστες, οι bloggers κ.α.

Ενώ ο “παγκοσμιοποιημένος καπιταλισμός” κατά ΣΥΝ γεννά νέες αντιθέσεις που λαμβάνουν μια αυτοτελή υπόσταση και ως εκ τούτου αυτοτελή υποκείμενα αλλαγής της κάθε μια αντίθεσης. Ο ΣΥΝ επιχειρεί βάσει αυτών των σχημάτων να υπερβεί ως δήθεν απαρχαιωμένο έναν μαρξιστικό ταξικό προσδιορισμό της κοινωνίας και την πρωτοκαθεδρία της αντίθεσης κεφαλαίου-εργασίας βάσει της οποίας θα επιλυθούν και οι ομολογουμένως υπαρκτές και καθόλα σημαντικές παράγωγες αντιθέσεις και τα παραπαίδια τους (ρατσισμός, γυναικείο ζήτημα, περιβαλλοντικά ζητήματα κοκ).

Ακόμα και οι κριτικές επισημάνσεις στο προτεινόμενο κείμενο Θέσεων της πλειοψηφίας της ΚΠΕ ενώ διεκδικούν επιφάσεις μαρξισμού καταλήγουν σε περαιτέρω σύγχυση. Η (απορριφθέντα) πρόταση του διευθυντή του ιδρύματος “Νίκος Πουλαντζάς” (Χ.Γουλέμης) που κρούει κατά τα άλλα το καμπανάκι κινδύνου του ιδεολογικοπολιτικού ελλείμματος καλεί να εκφραστούν σε τάξη : εργατικά και λαϊκά στρώματα , οι γυναίκες και οι μετανάστες, μπορεί να πρόκειται για έναν ιδιότυπο ορισμό της τάξης πλην όμως δεν είναι μαρξιστικός ασχέτως αν

αξιώνει δάφνες μαρξισμού ο διευθυντής. Διότι ο ορισμός του Μαρξ είναι σαφής:

“η ύπαρξη των τάξεων είναι συνδεδεμένη με καθορισμένες ιστορικές φάσεις ανάπτυξης της παραγωγής” Κ.Μαρξ, “Γράμμα στον Βαϊντεμαγιερ”, 1852

Από κοντά και η “Πρωτοβουλία για την Αριστερή Ανασύνθεση” που παραπαίει μεταξύ μιας πρεμούρας να μιλήσει αλά ΚΚΕ σε μια “πλατιά κοινωνική συμμαχία των εργατικών και λαϊκών στρωμάτων” και μιας ανάλυσης της κοινωνίας των ισότιμων δικαιωμάτων των πολιτών για την “δημοκρατική Ευρώπη”.

Παράγωγο της συγκεχυμένης διαστρωμάτωσης της κοινωνίας του ΣΥΝ είναι η θέση του για το κράτος. Εδώ δεν έχει ουσιαστικές μετατοπίσεις ούτε καν από το 1ο ιδρυτικό συνέδριο του το 1992. Παραμένει ένα μεταρρυθμιστικό κόμμα και αυτό διαπερνά το σύνολο των τάσεων του. Από τους “Ανανεωτικούς” της παλιάς γραμμής του “προοδευτικού εκσυγχρονισμού” (1992-2004), την “Πρωτοβουλία για την Αριστερή Ανασύνθεση” του σταθμάρχη (Sport FM) και πωρωμένου εμψυχωτή της εθνικής “μας” Χελάκη και το κυρίαρχο “Αριστερό Ρεύμα” που τα βρήκε με τους πρώτους και κατέβασαν κοινό προσυεδριακό κείμενο Θέσεων προσδοκώντας ανάσταση “σοσιαλιστικών” χώρων.

Εφόσον λοιπόν για τον ΣΥΝ δεν υπάρχουν τάξεις που προκύπτουν από τις σχέσεις παραγωγής, τότε δεν υπάρχει και κράτος που να είναι ο μηχανισμός αποκρυστάλλωσης της εξουσίας/δικτατορίας της αστικής τάξης πάνω στην εργατική. Άρα το κράτος δεν είναι πρωτίστως αστικό αλλά έχει μια διττή φύση κατά τον ΣΥΝ ενός κοινωνικού κράτους και ενός αυταρχικού κράτους. Ο ΣΥΝ καλείται να ενισχύσει την μια πτυχή μέσω ποσοτικών μεταρρυθμίσεων μέσα από αυτό.

Ο προσδιορισμός του κράτους εξάγει και συμπυκνώνει ως συμπέρασμα τα αιτήματα του ΣΥΝ για εκδημοκρατισμό του κράτους, του ΟΗΕ, την αναγωγή της αντίθεσης δημόσιου -ιδιωτικού σε καθοριστική (βλ. Θέσεις ν.ΣΥΝ) φθάνοντας μέχρι (βλ. Θέσεις της “Πρ. Αριστερής Ανασύνθεσης”) την “συνολική αμφισβήτηση της πορείας της Ε.Ε” και ότι η Ε.Ε. αποτελεί “πεδίο ταξικής πάλης”.

Περί γαστρονομίας και της ανάγκης μιας επαναστατικής κριτικής

Οι διαδικασίες του ΣΥΝ και η διαφαινόμενη δημοσκοπική του άνοδος με την νέα εκλογή προέδρου, απασχόλησε και τους κόλπους της αριστεράς. Η βαρυσήμαντη δήλωση της Αλέκας προς Αλέκο και Αλέξη περιείχε μια γαστρονομική προσέγγιση του θέματος με την περίφημη παρομοίωση του κουραμπιέ.

Δύο σημεία ως προς αυτό: Όταν η αντιπαράθεση ξεφεύγει της ιδεολογικοπολιτικής σφαίρας και υιοθετεί παραπολιτικές και επικοινωνιακές πρακτικές τότε αυτό που υποδηλώνεται είναι ότι το ίδιο το ΚΚΕ θα καταφύγει σε αντίστοιχα μέτρα ώστε να μην αλλάξει ο αριστερός κοινοβουλευτικός συσχετισμός. Επιπρόσθετα οφείλουμε να υπενθυμίσουμε ότι προ του επιδορπίου (κουραμπιές) συνήθως προηγούνται τα ορεκτικά. Μήπως δεν ήταν οι ρώσικες μπρεζνιεφικές σαλάτες του “αντιμονοπωλιακού δημοκρατικού μετώπου” (που εξακολουθεί με κάποιες νεοσταλινικές ενστάσεις να προβάλλει) που στοιχειοθέτησαν την συμμαχία (άλλης μιας ιδιότυπης κεντροαριστερής συμμαχίας) των “δημοκρατικών προοδευτικών δυνάμεων” στην αρχή της μεταπολίτευσης ενισχύοντας την άνοδο του ΠΑΣΟΚ ; Μήπως δεν ήταν το ξίνισμα αυτής της σαλάτας που κατέληξε παρέα με τον πρόγονο του ΣΥΝ (ΕΑΡ) στα εύγευστα ντολμαδάκια της Μαρίκας το 1989;

Αυτό που απαιτείται δεν είναι ούτε μια κριτική του ΣΥΝ στον ορίζοντα της εθνικής

αποδέσμευσης από την Ε.Ε. στα πλαίσια μιας λαϊκής εξουσίας-οικονομίας.

Αλλά μια κριτική που θα εντάσσεται στην επαναστατική ανασύνταξη του εργατικού και κομμουνιστικού κινήματος, μια επαναστατική κριτική από την σκοπιά του μαρξισμού και του λενινισμού. Που θα ξεκαθαρίζει ότι ασχέτως των αστικών ιδεολογημάτων περί μεταβιομηχανικών-άυλων κοινωνιών η ταξική διάρθρωση της κοινωνίας είναι υπαρκτή και εδράζεται στις παραγωγικές σχέσεις, ότι η εργατική τάξη είναι ο πρωταρχικός καταλύτης του επαναστατικού μετασχηματισμού της κοινωνίας. Ότι το κράτος σε όλες τις εκφάνσεις του και οι μηχανισμοί του που εξυπηρετούν την αστική τάξη δεν πρόκειται να εκδημοκρατιστούν αλλά οφείλουν να συντριβούν για να δώσουν την θέση τους σε μια νέα ανώτερη δημοκρατία και ένα κράτος της εργατικής τάξης. Που δεν θα σπέρνει αυταπάτες περί εναλλακτικών διακυβερνήσεων με ανύπαρκτους σοσιαλιστικούς χώρους βαπτίζοντας το κρέας ψάρι διοχετεύοντας σε αυτές το ελπιδοφόρο παγκόσμιο αντιπολεμικό και εργατικό κίνημα. Που δεν θα επικαλείται μια δήθεν σώφρονα πολιτική ειρήνης σαν ο πόλεμος να πρόκειται για ζήτημα προσώπων και πολιτικών αλλά θα καταδεικνύει ότι όσο υπάρχει κεφαλαιοκρατικός τρόπος παραγωγής αυτός θα είναι δυστυχώς αναπόφευκτος. Που θα θεωρεί ότι μπορούν να επιτευχθούν και νίκες εντός του συστήματος αλλά δεν θα ξεφεύγει από την σύνδεση μεταρρύθμισης-επανάστασης. Που τέλος θα παλεύει για την ενότητα δράσης, την επαναστατική ενιαιομετωπική τακτική όλων των αγωνιζόμενων μαζί και των οπαδών των άλλων κομμάτων έτσι ώστε να είναι σε θέση να ασκεί κριτική στις θέσεις των ρεφορμιστικών ηγεσιών αποδεικνύοντας την επιζήμια επίδραση τους σε κάθε κοινό αγώνα.

Ορέστης Πασχαλινάς